

Gamla Waggeryd

Lite historia om Hjortabron

Hjortabron efter ombygge 1952, vy mot söder. Mjölkkiosken ses i bakgrunden. Foto L-E Åberg.

När Waggeryd blev köping 1952 slogs municipalsamhället Waggeryd ihop med Götafors, som innan dess ingick i Byarums kommun. Gränsen mellan Waggeryd och Götafors gick vid Hjortabron.

Waggeryd blev ett stationssamhälle 1880. Då var Hjortabron ett av tre ställen, där det fanns en liten samling av hus. De övriga två var vid infarten från Tofteryd, där Lagan passerar Häradsvägen (nuvarande Storgatan), och infarten från Jönköping vid Linnarbäcken.

Jönköpingsvägen 53. Foto Alf Helgesson 1984

I denna artikel berättas framför allt om platsen där Konsum Servus fanns 1958-1984. Sedan har här funnits bland annat godisbutik och Joijjas bildelar. Nu har Besikta bilprovning en lokal i huset.

Anknytning till Sophie Sager

Första gången namnet Hjortabron nämns är i Byarums husförhörslängd 1825-1828. Där står att backstugan Hjortabron (med den stavningen) under Götarp uppfördes 1828 och att änkan Catrina Arvidsdotter då flyttade dit med fyra söner. När dessa flyttat ut bodde Catrina ensam kvar ända till 1847. Backstugan verkar sedan ha varit obebodd några år innan fältnusikanten Gustaf Gideon Sager flyttade dit 1858 med fru Anna Justina Johannesdotter och två barn. Familjen bodde i stugan till november 1861, då den troligen revs. Gustaf Gideon Sager (1832-1922) var bror till den kända Sophie Sager (1825-1901), feminist och författare, som anses som en pionjär i kampen för kvinnans rättigheter. Hon var född i Krängsberg, Byarum. Nyligen har det skrivits en bok om henne som heter "Jag måste, när ingen annan vill". Författare är Karin Milles. Enligt Wikipedia bodde hon kvar i Sverige till 1859, då hon flyttade till USA. Det är väl inte troligt att Sophie någon gång hälsade på sin bror i backstugan vid Hjortabron.

... and had ma
there much of he
young woman sh
the Upsal Univ
and soon after c
re opposed woma
rn Society and t
was probably her

The New York Times

Bild på Sophie Sager från The New York Times 1902

Fältnusikanten Gustaf Gideon Sager flyttade 1862 till Urabygget, Stödorp (någon läsare kanske vet var denna plats låg). Så småningom flyttade familjen till Jönköping, där Gustaf Gideon blev bokhållare på tändsticksfabriken.

Soldaten Gustaf Granath

När backstugan Hjortabron rivits uppfördes ett nytt hus på platsen. Korpralen Gustaf Granath (1809-1879) med hustru Stina, född Bengtsdotter (1808-1866) och fyra barn flyttade dit hösten 1862. Gustaf Granath var farfar till den i Vaggeryd kände Konrad Granath (1885-1969). Denne berättar i en artikel i Värnamo Nyheter att hans farfar i 32 år hade varit soldat vid Erikabygget i Bäcks rote och efter det bosatte sig vid Hjortabron. Han flyttade då dit ett hus som ursprungligen stått i Hagshult. Efter Gustaf Granaths död 1879 bodde lanthandlaren Per August Johansson en kort tid i huset med sin familj. Konrad Granaths far, Carl Johan Granath (1845-1898), ville köpa marken där huset stod. Markägaren, riksdagsmannen A. W. Wigardt på Waggeryds gård, begärde 200 riksdaler, vilket var i högsta laget. Därför blev det så att huset flyttades till Boarpsvägen omkring 1880.

Konrad Granaths hus på Boarpsvägen. Från 1862 till 1879 ägdes det av Konrads farfar, korpral Gustaf Granath, och låg då på nuvarande Jönköpingsvägen 53. Foto lånat av Oscar Smith Oskarsson.

Jakob Abrahamssons garveri

När Gustaf Granaths hus flyttats iväg till Boarpsvägen uppfördes genast ett nytt hus på platsen vid Hjortabron. Det var garvaren Jakob Abrahamsson, som flyttade dit från Skillingaryd med hustrun Emma och två barn, Alexius och Axia. Jakob köpte en kvadratisk formad tomt, där varje sida var 100 alnar lång (knappt 60 meter). Den stora tomten innehöll det område som korpral Granaths hus legat på. Både bostadshus och garveri fick plats. Det var det gamla fattighuset från Byarum som blev garveribyggnad vid åkanten. Jakob Abrahamsson betalade 400 kronor till markägaren A. W. Wigardt på Waggeryds gård. Mer om familjen Abrahamsson finns att läsa i Byarums Hembygdsförenings Årsskrift 2019.

Smedmästaren Alfred Göthberg köpte 1890 både bostadshuset och garveriet, som då blev en smedja. Bostadshuset övertogs av svärsonen Filip Larsson, som 1958 flyttade det till Strandvägen 14, där det nu ägs av Lena och Mats Bergman. Även den gamla garveribyggnaden finns kvar, men inte på sin ursprungliga plats.

Jakob Abrahamsson bostadshus och garveri, som det ser ut idag från Jönköpingsvägen.

Jakob Abrahamssons hus till höger. Fotot är från omkring 1910, när Alfred Göthberg ägde huset. Huset till vänster finns fortfarande kvar. Det tillhörde vid den här tiden Ester och Carl Jonsson, föräldrar till bland andra Hubert "Tjaback" Jonsson.

Man kan diskutera om det riktiga namnet i stället borde vara Hjortbron. "Tjaback" innehade Hjortbrons cykelverkstad och där fanns sedan Hjortbrons målarverkstad. Men varför ändra ett historiskt namn? Hjortabron kanske inte är perfekt svenska, men det finns många plats- och ortsnamn som inte är det. I alla gamla skrifter, inklusive kyrkoböcker, har platsen haft det namnet. Dessutom har det alltid hetat så i folkmun.

Lars-Evert Eskilsson